
Predmet *Queer Festival*: Sloboda okupljanja i zabrana diskriminacije

Boris Topić

1. Uvod

Ustavni sud Bosne i Hercegovine (USBiH) 25. septembra 2014. godine donio je dugo očekivanu odluku po apelaciji koju je Udruženje Q za promociju i zaštitu kulture, identiteta i ljudskih prava queer osoba podnijelo 2. marta 2011. godine.¹ Apelacija je podnesena zbog propusta javnih vlasti da preduzmu neophodne razumne i odgovarajuće mjere za zaštitu i očuvanje prava zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (EKLJP)², a u vezi s organizacijom prvog Sarajevo Queer Festivala, koji je trebao biti održan u periodu od 24. do 28. septembra 2008. godine. Festival je od samog najavljivanja bio predmet oštre kritike vjerskih vođa, političkih partija, medija i navijačkih grupa. Usljed nasilja i napada na učesnike Festivala, te prijetnji upućenih članovima i simpatizerima udruženja, ovaj događaj je prekinut već poslije prvog dana.

U apelaciji upućenoj USBiH, apelant – Udruženje Q – žalio se da je javna vlast, “uprkos svemu što je preduzeo kao udruženje, bila i ostala neučinkovita kako u sprečavanju nasilja nad članovima i simpatizerima Udruženja, tako i u provođenju djelotvorne istrage, otkrivanja i sankcionisanja onih koji su se govorom mržnje kao i fizičkim nasiljem obračunali sa apelantovim pripadnicima”.³ Zbog toga je tvrdio da su povrijeđena njegova i prava njegovih članova i simpatizera garantovana članovima: 3 (zabrana mučenja ili drugog ponižavajućeg postupanja), 8 (pravo na poštovanje privatnog života), 11 (sloboda okupljanja), 13 (pravo na djelotvoran pravni lijek) i 14 (zabrana diskriminacije u uživanju prava zaštićenih drugim članovima Konvencije) EKLJP, kao i člana 1 Protokola 12⁴ uz EKLJP (opšta zabrana diskriminacije). USBiH utvrdio je da je povrijeđeno pravo na slobodu okupljanja⁵, te obavezao Vlade Federacije BiH i Kantona Sarajevo da apelantu plate naknadu nematerijalne štete. S obzirom na to da je utvrdio povredu prava na slobodu okupljanja

¹ Ustavni sud BiH, Odluka br. AP 1020/11, 25. 9. 2014.

² Council of Europe, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, CETS No.: 005, 3. 9. 1953.

³ Ustavni sud BiH, Odluka br. AP 1020/11, tačka 45.

⁴ Council of Europe, Protocol No. 12 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, CETS No.: 177, 1. 4. 2005.

⁵ Sudija Mirsad Čeman nije se složio s ovim zaključkom većine.

iz člana 11 EKLJP, USBiH je smatrao da nema potrebe da posebno ispituje apelantove navode o povredi prava na djelotvoran pravni lijek i zabranu diskriminacije. Ostale dijelove apelacije USBiH je odbacio kao nedopuštene jer su, prema stavu Suda, podneseni od strane neovlaštenog lica (navodi koji se tiču kršenja prava članova i simpatizera apelanta – Udruženja Q) ili su nespojivi sa Ustavom *ratione materiae* (navodi koji se tiču povrede apelantovih prava po osnovu članova 3 i 8 EKLJP pojedinačno i u vezi sa članovima 13 i 14)⁶.

2. Sloboda okupljanja: priroda obaveza

Odluku o povredi prava na slobodu okupljanja USBiH je zasnovao na razvijenoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP)⁷, prema kojoj pravo na slobodu okupljanja nameće državama ne samo negativnu obavezu da se uzdržavaju od arbitrarnog miješanja u vršenje ovog prava nego podrazumijeva i pozitivnu obavezu da se osigura efektivno uživanje prava na slobodu okupljanja. Prema ovoj praksi, fizička i pravna lica u zemljama članicama Savjeta Evrope “moraju biti u stanju održavati skupove bez straha da će biti meta fizičkog napada njihovih protivnika” jer bi “takav strah mogao obeshabriti udruženja ili druge grupe... da otvoreno izražavaju mišljenja o kontroverznim pitanjima koja se tiču zajednice”.⁸ Pored ove prvenstveno pozitivne obaveze da učesnike i organizatora javnog skupa zaštiti od njihovih protivnika, javne vlasti su u obavezi da kao neutralni medijator djeluju na smanjivanju tenzija u društvu oko kontroverznih pitanja, kao i da preuzmu efektivnu istragu protiv onih lica koja ometaju uživanje prava na slobodu okupljanja.⁹

Utvrđujući povredu prava na slobodu okupljanja u ovom predmetu, USBiH je našao da javne vlasti nisu ispunile ni jednu od navedene tri vrste pozitivnih obaveza koje je ESLJP razvio u relevantnoj jurisprudenciji. USBiH je, međutim, otišao i korak dalje u tumačenju pozitivne obaveze javnih vlasti na osiguranju prava na slobodu okupljanja, te zaključio da ona zahtijeva i obavezu opšteg karaktera, odnosno kreiranje pravnog okvira koji će omogućiti uživanje prava na slobodu okupljanja i obezbijediti efikasan mehanizam zaštite od postupanja trećih lica koja bi mogla da ugroze ili uskrate efektivno vršenje ovog prava.

Naime, USBiH je primijetio da je apelant od “trenutka najave Festivala bio izložen napadima, vrijeđanju i otvorenim najavama nasilja”¹⁰ kako protiv njega, tako i protiv LGBT populacije uopšte. Pored toga, Sud je uzeo u obzir da je većina prijatni, uvreda i poziva na nasilje upućena putem interneta, koji zbog “visokog stepena anonimnosti, ohrabruje slobodu govora ali i predstavlja moćno sredstvo u vrijeđanju i kršenju prava drugih”.¹¹ Zatim je podsjetio da je BiH ratifikovala Konvenciju o kibernetičkom kriminalu, kao i Dodatni protokol Konvencije o kibernetičkom kriminalu,

⁶ Sudija Margarita Caca-Nikolovska izdvojila je svoje mišljenje po pitanju dopustivosti apelacije.

⁷ Najvažnije odluke u ovoj oblasti su European Court of Human Rights (ECtHR), *Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria*, aplikacija br. 10126/82, 21. 6. 1988. i European Court of Human Rights (ECtHR), *Ouranio Toxo and Others v. Greece*, aplikacija br. 74989/01, 20. 10. 2005.

⁸ ECtHR, *Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria*, str. 12.

⁹ Jean-François Akandji-Kombe, *Positive Obligations under the European Convention on Human Rights: A Guide to the Implementation of the European Convention on Human Rights* (Strasbourg: Council of Europe, 2007), str. 51.

¹⁰ Ustavni sud BiH, Odluka br. AP 1020/11, tačka 115.

¹¹ Ibid, tačka 121.

a u vezi s kažnjavanjem djela rasističke i ksenofobne prirode učinjenih putem kompjuterskih sistema. USBiH je takođe citirao izraze i komentare o Festivalu postavljene na internetu i okarakterisao ih kao govor mržnje, te podsjetio na praksu ESLJP¹² prema kojoj “podsticanje mržnje ne mora podrazumijevati i čin nasilja”¹³, a “sami napadi na lica počinjeni vrijeđanjem, ismijavanjem i klevetanjem posebne grupe” mogu dati prednost borbi protiv “rasističke mržnje” nad slobodom izražavanja¹⁴. Sud nije propustio da ukaže na to da je “diskriminacija zasnovana na seksualnoj osnovi jednako ozbiljna” kao i rasna diskriminacija. Vodeći se navedenim parametrima, USBiH je zaključio da je apelantovo pravo na slobodu mirnog okupljanja narušeno i zbog propusta javnih vlasti u FBiH da dosljedno kriminalizuju “zločine iz mržnje” kao “svako krivično djelo koje je učinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog porijekla, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe”¹⁵, kao i da urede oblast objavljivanja sadržaja na internetu.

Utvrdivši povredu prava na slobodu okupljanja USBiH je smatrao nepotrebnim da razmatra apelantove navode o povredama prava na pravni lijek i prava na slobodu od diskriminacije zbog propusta javnih vlasti da ispuni svoju pozitivnu obavezu da na odgovarajući način zaštiti organizatora i učesnike javnog okupljanja od diskriminatorskih postupaka trećih lica motivisanih njihovom pretpostavljenom ili stvarnom seksualnom orijentacijom. Takav izbor Ustavnog suda BiH možemo ocijeniti kao razočaravajući, jer je propustio priliku da razradi vlastitu jurisprudenciju u pogledu pozitivnih obaveza na osiguranju poštovanja prava na nediskriminaciju i time na posredan način doprinese razvoju prakse redovnih sudova u oblasti zaštite od diskriminacije.

3. Diskriminacija u kontekstu slobode okupljanja

Za razliku od USBiH, ESLJP se u predmetima koji su se ticali tvrdnji o povredi prava na slobodu okupljanja radi promocije prava LGBT osoba nije ograničavao samo na razmatranje navoda o slobodi okupljanja, nego je ispitivao i navode aplikanata o povredi prava na zabranu diskriminacije. Prvi takav slučaj koji je Sud razmatrao je predmet *Bačkovski*¹⁶, koji je pred ESLJP iznijela poljska nevladina organizacija Fondacija za jednakost i pet njenih članova. Aplikanti su u ovom predmetu nastojali organizovati paradu na ulicama Varšave, a radi podizanja svijesti o diskriminaciji na osnovu seksualne orijentacije. Nakon homofobnih izjava gradonačelnika Varšave i njegovog otvorenog protivljenja održavanju parade, nadležno tijelo lokalne vlasti zabranilo je njeno održavanje. U svojoj odluci ESLJP je ustanovio da se može razumno pretpostaviti da se odluka javnih vlasti da zabrane ovu paradu zasnivala ne na formalno navedenim razlozima, nego na protivljenju lokalnih vlasti javnom zagovaranju prava homoseksualaca.

I u predmetu *Genderdok-M*¹⁷, ESLJP je postupio na sličan način. Aplikant u ovom predmetu je bila nevladina organizacija iz Moldavije uspostavljena s ciljem pružanja informacija i davanja

¹² Cour européenne des droits de l'homme (CEDH), *Féret v. Belgium*, aplikacija br. 15615/07, 16. 7. 2009.

¹³ Ustavni sud BiH, Odluka br. AP 1020/11, tačka 119.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid, tačka 120.

¹⁶ European Court of Human Rights (ECtHR), *Bączkowski and Others v. Poland*, aplikacija br. 1543/06, 3. 5. 2007.

¹⁷ European Court of Human Rights (ECtHR), *Genderdoc-M v. Moldova*, aplikacija br. 9106/06, 12. 6. 2012.

podrške LGBT osobama. Slučaj se ticao zabrane održavanja demonstracija kojima bi se podržao zakon o zaštiti od diskriminacije seksualnih manjina. Sud je odbio Vladin argument da konkretna nevladina organizacija kao aplikant nije diskriminirana na osnovu seksualne orijentacije, već da su najavljene demonstracije zabranjene zbog sistemskih problema u vezi sa slobodom okupljanja koji su tada postojali u Moldaviji. Odbijajući ovaj argument, Sud je primijetio da su u istom periodu druge demonstracije bile odobrene i da država nije ponudila nikakvo obrazloženje za ovu razliku u postupanju. Štaviše, Sud je primijetio da su vlasti u prvom i drugom stepenu odbijale da daju odobrenje za održavanje demonstracija po različitim osnovama, kao i da je lokalna vlast u postupku pred nadležnim sudom dva puta insistirala na tome da aplikantove demonstracije treba zabraniti zbog protivljenja građana homoseksualizmu. Iz tih razloga, ESLJP je zaključio da je pravi razlog zabranjivanja aplikantovih demonstracija protivljenje javnih vlasti demonstracijama koje po njihovom mišljenju promovišu homoseksualnost i utvrdio da je aplikant diskriminiran po osnovu seksualne orijentacije. Na sličan način ESLJP je postupio i u predmetu *Aleksejev*¹⁸, koji se odnosio na zabrane održavanja gej parada u Moskvi.¹⁹

Ovi primjeri jasno pokazuju riješenost strazburških sudija da razotkriju diskriminatorske stavove vlasti u pogledu uživanja prava na slobodu okupljanja od strane LGBT osoba i organizacija koje ih podržavaju ili predstavljaju, i utvrdi povredu prava na zabranu diskriminacije u tim situacijama. Međutim, ESLJP u svojoj dosadašnjoj praksi još nije eksplicitno odgovorio na pitanje da li propust javnih vlasti da na odgovarajući način zaštite organizatore i učesnike mirnog okupljanja predstavlja diskriminaciju. Odsustvo prakse ESLJP o toj problematici vjerovatno objašnjava i opredjeljenje USBiH da ne razmatra tvrdnje Udruženja Q o kršenju zabrane diskriminacije.

Pogled na nedavno komunicirane slučajeve ipak ulijeva nadu da će ESLJP uskoro zauzeti stav po ovom pitanju. U junu 2014. godine ESLJP je komunicirao predmet *Đorđević*.²⁰ Riječ je o četiri predstavke podnesene od strane organizatora Beogradske parade ponosa, mirnog okupljanja koje je, po ugledu na druga slična okupljanja u svijetu, organizovano u svrhu promocije prava i vidljivosti pripadnika LGBT populacije u Srbiji. Predstavke se odnose na višegodišnje nastojanje aplikanta da u Beogradu organizuju Paradu ponosa, koja nije održana zbog miješanja javnih vlasti u vezi sa mjestom održavanja parade 2009, odnosno zbog zabrane parada planiranih 2011, 2012. i 2013. godine. Na osporena ograničavanja slobode okupljanja i zabrane javne vlasti su se formalno odlučile zbog bojazni po javnu sigurnost koju bi održavanje najavljenih događaja, prema njihovim navodima, moglo ugroziti. Aplikanti u navedenom predmetu, kao i u postupku pred domaćim sudovima,²¹ između ostalog, tvrde da su javne vlasti prekršile svoju pozitivnu obavezu da ih zaštite

¹⁸ European Court of Human Rights (ECtHR), *Alekseyev v. Russia*, aplikacije br. 4916/07, 25924/08 i 14599/09, 21. 10. 2010.

¹⁹ Za komentar ove odluke vidi: Paul Johnson, "Homosexuality, Freedom of Assembly and the Margin of Appreciation Doctrine of the European Court of Human Rights: *Alekseyev v. Russia*", *Human Rights Law Review* 11, br. 3(2011), str. 578-593.

²⁰ European Court of Human Rights (ECtHR), *Đorđević and Others v. Serbia*, aplikacije br. 5591/10, 17802/12, 23138/13 i 25474/14, 25. 6. 2014.

²¹ Vidi odluke Ustavnog suda Srbije UŽ-1918/2009 od 22. 12. 2011. i UŽ-5284/2011 od 18. 4. 2013. kao i ustavnu žalbu aplikanta koja je dostupna na: <http://www.b92.net/info/download.phtml?387438,0,0> (stranica posjećena 30. 1. 2015).

od diskriminacije trećih lica jer su svojom pasivnošću tolerisale govor mržnje i pozivanje na nasilje protiv organizatora i učesnika planiranih javnih okupljanja.

Određivati kakav će ishod ovog predmeta biti, za sada bi predstavljalo puko špekulisanje, no svakako vrijedi podsjetiti kakav je stav teorije i prakse o prirodi obaveza koje proističu iz principa nediskriminacije. Prema strazburškoj praksi, koju USBiH direktno primjenjuje, diskriminacija predstavlja različito postupanje prema osobama u istim ili sličnim situacijama, koje nema svoje razumno i objektivno opravdanje. Zabrana diskriminacije u određenim slučajevima zahtijeva da se osobe tretiraju drugačije da bi se ispravile ranije nepravedne razlike. Diskriminacija u vršenju prava i obaveza garantovanih EKLJP zabranjena je članom 14 EKLJP, dok je članom 1 Protokola 12 uz EKLJP zabrana diskriminacije proširena na vršenje bilo kog prava garantovanog zakonom. Obje ove odredbe zabranjuju diskriminaciju po bilo kom osnovu.

Pregled prakse ESLJP otkriva da Sud pravi razliku između “sumnjivih” i “nesumnjivih” osnova diskriminacije. Kod sumnjivih osnova diskriminacije ESLJP usvaja veći stepen kontrole i zahtijeva veoma jake razloge (*‘very weighty reasons’*) da bi se opravdalo razlikovanje u postupanju. U kategoriju sumnjivih osnova ESLJP pored spola,²² državljanstva,²³ vjere²⁴ i rođenja,²⁵ ubraja i seksualnu orijentaciju²⁶.

U pogledu pozitivnih obaveza koje proizilaze iz člana 14 ili Protokola 12, mora se primijetiti da pomenute odredbe ne sadrže eksplicitne pozitivne obaveze. Međutim, eksplanatorni izvještaj uz Protokol 12 objašnjava da član 1 Protokola 12 može nametnuti i pozitivne obaveze, naprimjer u slučaju propusta vlasti da regulišu određeno pitanje ili propusta da obezbijede zaštitu od diskriminacije u odnosima između privatnih lica.²⁷

Pored toga, ESLJP je u svojoj praksi jasno potvrdio da član 14 nameće i pozitivne obaveze.²⁸ U predmetu *Načova*²⁹ Sud je utvrdio diskriminaciju zbog propusta javnih vlasti da ispitaju rasno motivisano nasilje. U predmetu *Opuz*³⁰ propust države da zaštiti žene od porodičnog nasilja

²² European Court of Human Rights (ECtHR), *Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*, aplikacije br. 9214/80, 9473/81 i 9474/81, 28. 5. 1985.

²³ European Court of Human Rights (ECtHR), *Gaygusuz v. Austria*, aplikacija br. 17371/90, 16. 9. 1996.

²⁴ European Court of Human Rights (ECtHR), *Hoffmann v. Austria*, aplikacija br. 12875/87, 23. 6. 1993.

²⁵ European Court of Human Rights (ECtHR), *Inze v. Austria*, aplikacija br. 8695/79, 28. 10. 1987.

²⁶ European Court of Human Rights (ECtHR), *Karner v. Austria*, aplikacija br. 40016/98, 24. 7. 2003.

²⁷ Navedeno se podudara i sa Claphamovim zaključkom da je ESLJP u pogledu pozitivnih obaveza više naklonjen da utvrdi povredu prava ukoliko nađe da je država propustila da *spriječi* ili *ispravi* povredu u privatnoj sferi. Andrew Clapham, *Human Rights in the Private Sphere* (Oxford: Oxford University Press, 1996) parafraziran u Oddný Mjöl Arnardóttir, *Equality and Non-Discrimination under the European Convention on Human Rights* (The Hague: Kluwer Law International, 2003).

²⁸ David Harris Michael O’ Boyle i Collin Warbrick, *Law of the European Convention on Human Rights* (Oxford; New York: Oxford University Press, 2009), str. 610.

²⁹ European Court of Human Rights (ECtHR), *Nachova and Others v. Bulgaria*, aplikacije br. 43577/98 i 43579/98, 6. 7. 2005.

³⁰ European Court of Human Rights (ECtHR), *Opuz v. Turkey*, aplikacija br. 33401/02, 9. 6. 2009.

ocijenjen je kao diskriminacija. U predmetu *Gldani*³¹ propust javnih vlasti da na pravovremen način reaguju na religijski motivisano nasilje, te indiferentan odnos vlasti prema širenju vjerske mržnje u medijima okarakterisan je kao povreda zabrane diskriminacije po osnovu religijskog ubjeđenja.

I instrumenti “mekog” prava (soft law) – dakle, deklaracije i slični dokumenti koji imaju autoritet, ali nisu pravno obavezujući – naglašavaju da pravo na slobodu okupljanja pripada svakome bez diskriminacije po bilo kom osnovu, te da države imaju pozitivnu obavezu da nosioce ovog prava zaštite od diskriminatornih postupaka trećih lica.³² Tako npr. tijela Savjeta Evrope u svojim rezolucijama i preporukama naglašavaju da države imaju pozitivnu obavezu da zaštite svoje građane od diskriminacije, te kritikuju pojave u kojima javne vlasti umjesto da zaštite pravo LGBT osoba i organizacija koje ih predstavljaju, ohrabruju homofobne stavove kroz zabranjivanje gej parada i sličnih događaja, ili propuštaju da spriječe oponente takvih događaja da nasilno onemoguće ili prekinu njihovo održavanje.³³ Kancelarija OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanska komisija također ističu da propust države da spriječi ili preduzme korake kao odgovor na diskriminaciju počinjenu od strane privatnih lica može predstavljati povredu prava na slobodu od diskriminacije.³⁴

Pravni teoretičari u ovoj oblasti obrazlažu da pozitivna obaveza poštovanja principa nediskriminacije obuhvata obavezu “preduzimanja određenih aktivnosti... u cilju sprečavanja ili kažnjavanja akata diskriminacije”, te preduzimanja temeljne i efikasne istrage radi utvrđivanja počinitelaca ovih akata.³⁵ Gajin npr. objašnjava kako pozitivna obaveza poštovanja principa nediskriminacije obuhvata i druge pozitivne “obaveze opšteg karaktera, kao što je obaveza stvaranja pravnog okvira uživanja slobode od diskriminacije i obezbeđenja efikasnih mehanizama zaštite od diskriminatornog postupanja”³⁶. Upoređujući stavove ovog autora o pozitivnim obavezama poštovanja prava na nediskriminaciju i zaključak USBiH o propustima javnih vlasti u vezi sa apelantovim pravom na slobodu okupljanja u predmetu *Queer Festival* svakako se može uočiti sličnost između prirode i vrsta pozitivnih obaveza u pogledu poštovanja prava na nediskriminaciju i prava na slobodu okupljanja. S jedne strane, ovo upoređivanje može nas navesti

³¹ European Court of Human Rights (ECtHR), *97 members of the Gldani Congregation of Jehovah's Witnesses and 4 Others v. Georgia*, aplikacija br. 71156/01, 3. 5. 2007.

³² Neki od relevantnih dokumenata usvojenih u okviru Savjeta Evrope nalaze se u izdanju: Council of Europe, *Combating Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity: Council of Europe Standards* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2011) http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/Publications/LGBT_EN.pdf (stranica posjećena 30. 1. 2015).

³³ Council of Europe, Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to Member States on Measures to Combat Discrimination on Grounds of Sexual Orientation or Gender Identity (Strasbourg: Council of Europe, 31. 3. 2010); Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, Recommendation 211 (2007) on Freedom of Assembly and Expression for Lesbians, Gays, Bisexuals and Transgendered Persons (Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, 27. 3. 2007).

³⁴ OSCE/ODIHR Panel of Experts i the Council of Europe's European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), *Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly* (Warsaw; Strasbourg: OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), 2010).

³⁵ Saša Gajin, “Pojam, oblici i slučajevi diskriminacije” u *Antidiskriminacioni zakoni: vodič*, ur. Saša Gajin (Beograd: Centar za unapređivanje pravnih studija, 2010), str. 12.

³⁶ Ibid.

na zaključak da se USBiH opredijelio za utilitarni pristup. U odsustvu nedvosmislenog precedenta EKLJP³⁷, čini se da se USBiH odlučio da pošalje poruku o potrebi borbe protiv diskriminacije zasnovane na seksualnoj orijentaciji kroz analizu povrede prava na slobodu okupljanja radije nego da se upusti u raspravljanje o povredi zabrane diskriminacije kao takve. S druge strane, možemo reći da ova sličnost samo potvrđuje da su sva ljudska prava međusobno “povezana i nedjeljiva”³⁸, te da se rezonovanje u pogledu obaveze poštivanja jednog prava može na sličan način primijeniti na obavezu poštovanja drugog prava.

4. Zaključna razmatranja

Odluka USBiH u predmetu *Queer Festival* predstavlja značajan napredak na polju borbe za prava LGBT osoba. Odlukom je potvrđen fundamentalni značaj koji sloboda okupljanja ima u promociji vidljivosti LGBT osoba u društvu i ukazivanju problema s kojim se susreću u njihovoj borbi za jednaka prava. Najviše sudsko tijelo u Bosni i Hercegovini poslalo je jasnu poruku javnim vlastima da sloboda okupljanja zahtijeva njihovu aktivnu ulogu. One moraju da preduzmu odgovarajuće mjere da bi osigurale efektivno vršenje ovog prava, uključujući i mjere zaštite od onih koji se protive vršenju ovog prava. Vlasti, takođe, moraju da djeluju preventivno i provedu efektivnu istragu o prijetnjama organizatorima i učesnicima javnog okupljanja. Štaviše, nosioci javnih funkcija obavezni su da promovišu toleranciju, a ne da putem svojih javnih istupa doprinose stvaranju ambijenta u kojem se nasilje protiv učesnika javnog skupa, koji izaziva i određene kontroverze u društvu, toleriše ili čak promoviše. Pored toga, ovom odlukom naglašena je potreba borbe protiv svih oblika izražavanja koji ne samo da potiču nego šire, promovišu ili opravdavaju mržnju na osnovu netrpeljivosti, te je ukazano na to da je diskriminacija po osnovu seksualne orijentacije jednako opasna kao i diskriminacija zasnovana na rasi, porijeklu ili boji kože. Konačno, nepostojanje odgovarajućeg pravnog okvira u BiH kojim bi se suzbijalo širenje uvreda i prijetnji upućenih apelantu ocijenjeno je kao propust vlasti da preduzmu pozitivne mjere na osiguranju efektivnog vršenja prava na slobodu okupljanja.

Negativna strana pomenute odluke sastoji se svakako u činjenici da je Ustavni sud BiH uskratio neposredan odgovor apelantu na navode da je propust vlasti da preduzmu adekvatne pozitivne mjere na osiguranju apelantovog prava na slobodu okupljanja doveo i do diskriminacije apelanta. Umjesto da ponudi odgovor na to veoma važno pitanje, USBiH je nažalost izabrao da ga izbjegne i posredno uputio apelanta da odgovor potraži pred sudom u Strazburu.

³⁷ Vidi kritički komentar o praksi EKLJP povodom govora mržnje, Biljana Braithwaite, Nuala Mole, Catharina Harby, ur., *Ljudska prava u Evropi: pravni bilten*, br. 3(2013), str. 13-14.

³⁸ World Conference on Human Rights, Vienna Declaration and Programme of Action, U.N. Doc.A/Conf.157/24 (Part I) at 20 (1993), Vienna, 14-25 June 1993.

Naslov:

Predmet *Queer Festival*: Sloboda okupljanja i zabrana diskriminacije

Autor:

Boris Topić

Izdavač:

Analitika – Centar za društvena istraživanja

Godina: 2015.

© Analitika – Centar za društvena istraživanja, sva prava pridržana

Adresa izdavača:

Kaptol 5, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

info@analitika.ba

www.analitika.ba

Lektura:

Alma Genjac-Nakičević

Korektura:

Mirela Rožajac-Zulčić

Dizajn publikacije:

Branka Ilić

DTP:

Jasmin Leventić

O AUTORU

Boris Topić je diplomirao na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjaluci, a magistrirao međunarodno pravo o ljudskim pravima na Univerzitetu Oksford, u Ujedinjenom Kraljevstvu. Posjeduje bogato iskustvo u polju ljudskih prava stečeno kroz rad u Instituciji ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Odjelu za ljudska prava Misije OSCE u BiH i Evropskom sudu za ljudska prava.

Disclaimer: Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Autori ove publikacije su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njoj izneseni ne odražavaju stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država, niti Fonda otvoreno društvo BiH i Analitike – Centra za društvena istraživanja.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Fond
otvoreno društvo
Bosna i Hercegovina

Komentar je objavljen u okviru projekta "Jednakost za sve: Koalicija organizacija civilnog društva protiv diskriminacije", koji u partnerstvu implementiraju Mediacentar Sarajevo, Analitika – Centar za društvena istraživanja, Prava za sve i Vaša prava BiH. Projekat finansiraju USAID i Fond otvoreno društvo BiH.

Analitika – Centar za društvena istraživanja je nezavisna, neprofitna, nevladina organizacija koja se bavi istraživanjem i razvojem javnih politika u širem smislu. Misija Analitike je da na osnovu kvalitetnih istraživanja i odgovarajuće ekspertize ponudi relevantne, inovativne i praktične preporuke usmjerene na promoviranje inkluzivnih i boljih javnih politika, kao i na sveukupno unapređenje procesa njihovog donošenja.

www.analitika.ba